

Het nieuwe wetboek van vennootschappen en verenigingen Deel 1 – krachtlijnen en inwerkingtreding

1. INLEIDING

Op 4 april 2019 werd in het Belgisch Staatsblad de wet van 23 maart 2019 gepubliceerd “*tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen*”. Deze wet voert het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen in (WVV) dat het Wetboek van vennootschappen (W.Venn.) zal vervangen. Het WVV treedt in werking op 1 mei 2019 met een overgangsregeling voor bestaande vennootschappen.

In dit eerste deel over het nieuwe wetboek willen we een kort overzicht geven van de belangrijkste krachtlijnen die in de nieuwe regeling zijn opgenomen. En zullen we nagaan welke overgangsregels zijn voorzien zodat u weet of en hoeveel tijd u hebt om uw vennootschap of vereniging aan te passen aan het nieuwe recht.

2. BELANGRIJKSTE KRACHTLIJNEN

Het nieuwe wetboek is een imposant juridisch werkstuk dat het wetboek van vennootschappen (hierna afgekort tot “**W.Venn.**”) vervangt maar tevens een aantal nieuwigheden invoert ten overstaan van dit W.Venn.. Bovendien zijn de verenigingen eveneens in dit wetboek opgenomen waardoor een aantal wetten, denk aan de wet op de verenigingen zonder winstoogmerk en de wet op de beroepsverenigingen, worden opgeheven. Vandaar de titel van dit nieuwe “Wetboek van vennootschappen en verenigingen”; wat we hierna zullen afkorten tot “**WVV**”.

We focussen in deze nota vooral op de vennootschappen, al zullen we hier en daar wel even verwijzen naar de verenigingen voor bepaalde wijzigingen.

De belangrijkste wijzigingen die het WVV beoogt zijn:

- een vereenvoudiging door het samenbrengen van vennootschappen en verenigingen in één wetboek;
- een vereenvoudiging door het afschaffen van een aantal vennootschapsvormen;
- afschaffing van de publieke vennootschappen;
- beperking van de regels voorbehouden aan genoteerde vennootschappen;
- beperking van het aantal strafbepalingen;
- kiezen voor moderne regels en meer flexibiliteit bij de organisatie van een vennootschap door aanvullend recht in plaats van dwingende bepalingen.

Op enkele van deze aspecten gaan we hier kort nader in.

2.1 Afschaffen van een aantal vennootschapsvormen

De wetgever wil snoeien in de wildgroei van vennootschapsvormen, wat inhoudt dat een aantal vennootschapsvormen met de invoering van het WVV zullen verdwijnen:

- de coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid (CVOA);
- de landbouwvennootschap (LV);
- het Belgische economische samenwerkingsverband (ESV);
- de commanditaire vennootschap op aandelen (CVA);

Ook de beroepsverenigingen verdwijnen.

Blijven behouden (met tussen haakjes de officiële afkorting):

- de maatschap, als vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid; en als vennootschappen mét rechtspersoonlijkheid:
- de vennootschap onder firma (VOF);
- de commanditaire vennootschap (CommV);
- de besloten vennootschap (BV – de vervanger van de BVBA);
- de coöperatieve vennootschap (CV – de vervanger van de “goede” CVBA);
- de naamloze vennootschap (NV).

Daarnaast bestaan er nog de Europese structuren:

- de Europese vennootschap (SE);
- de Europese coöperatieve vennootschap (SCE);
- het Europees economisch samenwerkingsverband (EESV).

Al zijn bepaalde vennootschapsvormen behouden, toch zijn er ingrijpende wijzigingen in de regels waaraan zij onderworpen zijn.

De BV wordt, volgens de wetgever, de natuurlijke vorm voor de meeste vennootschappen, groot of klein, die beslotenheid zoeken. De CV krijgt haar oorspronkelijke eigenheid terug door het coöperatieve gedachtengoed weer helemaal op de voorgrond te brengen ⁽¹⁾. CVBA's die hieraan niet beantwoorden zullen zich moeten omvormen. De NV tenslotte krijgt haar historische eigenheid terug, bedoeld voor grote vennootschappen met een ruim open aandeelhouderschap, waarbij de identiteit van de medeaandeelhouders niet zwaar weegt.

Enkele opmerkelijke wijzigingen ten aanzien van de laatste drie vennootschappen:

- voor de BV:
 - wordt de kapitaalvereiste afgeschaft (de alarmbelprocedure wordt bijgevolg op andere criteria gebaseerd);
 - de rechten van de aandeelhouders moeten niet langer bepaald worden op basis het aantal aandelen dat ze bezitten maar kan conventioneel of statutair worden geregeld, los van hun participatie;
 - worden vele regels van aanvullend recht zodat er een grote vrijheid komt om de werking van de vennootschap te regelen, bvb. op het vlak van de overdraagbaarheid van de aandelen;
 - wordt het mogelijk om statutair aan aandelen een meervoudig stemrecht toe te kennen.

⁽¹⁾ Het coöperatief karakter wordt in art. 6:1 § 1 van het WVV gedefinieerd als volgt: “De coöperatieve vennootschap heeft tot voornaamste doel aan de behoeften van haar aandeelhouders dan wel derde belanghebbende partijen te voldoen en/of hun economische en sociale activiteiten te ontwikkelen, onder meer door met hen overeenkomsten te sluiten over de levering van goederen, de verrichting van diensten of de uitvoering van werken in het kader van de activiteit die de coöperatieve vennootschap uitoefent of laat uitoefenen. De coöperatieve vennootschap kan tevens tot doel hebben aan de behoeften van haar aandeelhouders of haar moedervennootschappen en hun aandeelhouders dan wel hun derde belanghebbende partijen te voldoen, al dan niet via de tussenkomst van dochtervennootschappen. Zij kan tevens tot doel hebben hun economische en/of sociale activiteiten te bevorderen middels een deelneming in één of meer andere vennootschappen.”

- voor de CV:
 - krijgt haar oorspronkelijke eigenheid terug van onderneming die werkt op basis van een coöperatieve grondslag; dit houdt in dat een aantal vennootschappen die vandaag de vorm hebben van een CVOA of CVBA niet meer in aanmerking komen als coöperatieve vennootschap. Deze “oneigenlijke” coöperatieven zullen BV kunnen/moeten worden; enkel de “goede” CVBA overleeft als CV;
 - kan, zoals vandaag het geval is, erkend worden als coöperatieve organisatie waardoor ze een aantal voordelen zal kunnen (blijven) genieten.
- voor de NV:
 - de regel dat bestuurders op elk ogenblik (“ad nutum”) kunnen ontslagen worden geldt niet meer; dit wordt aanvullend recht;
 - de regelingen inzake bestuur van de NV worden versoepeld: zo wordt het mogelijk een enige bestuurder te hebben die bescherming tegen ontslag zal kunnen genieten. De NV's krijgen de keuze om hun bestuur te organiseren volgens het in het W.Venn. gehanteerde systeem met een raad van bestuur die de volledige bevoegdheid heeft of door te kiezen voor een duale structuur waarbij de bevoegdheden, naar Nederlands voorbeeld, gesplitst worden tussen een directieraad, bevoegd voor alle operationele aangelegenheden en een raad van toezicht die de strategie bepaalt van de vennootschap en bevoegd is voor een aantal toegewezen aangelegenheden en het toezicht op de directieraad;
 - de mogelijkheid wordt voorzien om in een genoteerde NV een dubbel stemrecht in te voeren voor trouwe aandeelhouders en in de niet-genoteerde NV wordt (zoals in de BV) het meervoudig stemrecht mogelijk gemaakt.

De wetgever laat een grote vrijheid aan de vennoten of aandeelhouders bij het vastleggen van de regels volgens dewelke hun vennootschap zal opereren. Tevens heeft hij ervoor gezorgd dat, telkens waar er keuzevrijheid is, ook een standaardregeling uit te werken die van toepassing zal zijn wanneer er geen afwijkende regeling is opgenomen in de statuten van de vennootschap.

Gezien het WVV een zeer belangrijke impact zal hebben, is het nuttig na te gaan welke overgangsregeling de wetgever voorziet voor de bestaande vennootschappen om zich aan te passen aan de nieuwe regeling. We raden de bestuurders van alle vennootschappen dan ook aan om zo snel mogelijk een eerste check te doen om na te gaan wat de nieuwe regelgeving zal betekenen voor hun vennootschap.

3. DE OVERGANGSREGELING TOEGELICHT

3.1 In werkingtreding : 1 mei 2019

Het WVV treedt in werking op 1 mei 2019. Dit houdt in dat alle vennootschappen die vanaf die datum worden opgericht, zullen moeten opgericht worden gebaseerd op de wettelijke regeling die in het WVV is opgenomen. De statuten die voor deze nieuwe oprichtingen worden goedgekeurd zullen dus volledig in overeenstemming moeten zijn met het WVV.

3.2 Bestaande vennootschappen die verder blijven bestaan onder het WVV

De overgangsregeling maakt een onderscheid naargelang de vennootschapsvorm van de vennootschap blijft bestaan of niet. Dit “blijven bestaan” moet begrepen worden in de zin dat een bestaande BVBA voort bestaat als BV; een “goede” CVBA als CV en een naamloze vennootschap als NV.

Principe: voor deze vennootschappen zal het WVV van toepassing worden op 1 januari 2020.

Ze hebben evenwel, via een statutenwijziging, de mogelijkheid om de nieuwe regeling sneller toe te passen door wat een “*OPT-IN*” wordt genoemd. Ze kunnen vóór 1 januari 2020 (maar ten vroegste met ingang van 1 mei 2019) een statutenwijziging doorvoeren en hierin de nieuwe bepalingen en ook de nieuwe mogelijkheden die het WVV biedt inbouwen. Het WVV wordt dan op haar van toepassing vanaf de dag van de bekendmaking van de statutenwijziging, maar ten vroegste op 1 mei 2019. Gezien een aantal interessante nieuwe mogelijkheden die het WVV biedt en gezien de grotere flexibiliteit die wordt verleend, kan het voor veel vennootschappen de moeite lonen om deze reeds sneller van toepassing te laten worden.

Indien er *geen OPT-IN* gebeurt, dienen de vennootschappen zich bij een eerstvolgende (vrijwillige) statutenwijzigingen ⁽²⁾ aan te passen aan het WVV. Ze dienen dit uiterlijk tegen 1 januari 2024 te hebben gedaan. De sanctie indien dit niet zou gebeurd zijn, is dat de bestuurders aansprakelijk zijn voor de schade die ze zouden veroorzaakt hebben door de niet tijdige aanpassing.

Het WVV bepaalt evenwel dat ook als er geen *OPT-IN* gebeurt, de *dwingende bepalingen* van het WVV onmiddellijk vanaf 1 januari 2020 van toepassing zijn.

Dit heeft onder meer voor gevolg dat de vennootschap de nieuwe vennootschapsvorm zal moeten vermelden zonder dat zij hiervoor een statutenwijziging dient door te voeren. De BVBA wordt besloten vennootschap (BV), de “goede” CVBA wordt coöperatieve vennootschap (CV), de gewone commanditaire vennootschap wordt commanditaire vennootschap (CommV).

De vennootschap zal bijgevolg dienen na te gaan welke dwingende bepalingen het WVV voor haar rechtsvorm bevat en zich hieraan vanaf 2020 dienen te conformeren! Zo wordt de BVBA bijvoorbeeld een kapitaallose BV.

Maar ook de *aanvullende bepalingen* van het WVV zullen van toepassing zijn op de vennootschap vanaf 1 januari 2020 op voorwaarde dat de statuten geen bepalingen bevatten die hiermee strijdig zijn. In dit laatste geval zullen de statuten verder toepasselijk zijn. Is een aanvullende bepaling niet strijdig met de statuten of zijn de statuten stilzwijgend, dan geldt deze aanvullende bepaling van het WVV voor deze vennootschap vanaf het van toepassing worden van het WVV op de vennootschap.

Voor *lopende overeenkomsten* (denk aan aandeelhoudersovereenkomsten) geldt dat deze van toepassing blijven voor zover ze niet in strijd zijn met de dwingende WVV-bepalingen, in welk geval deze bepalingen van toepassing zullen zijn.

Het WVV bevat een *nieuwe geschillenregeling*, opgenomen in de artikel 2:60 tot en met 2:69, die voor de BV en de NV die niet genoteerd zijn, vanaf 1 mei 2019 reeds van toepassing wordt, voor zover de rechtsvordering niet is ingeleid voor de datum van inwerkingtreding van het nieuwe wetboek.

Vennootschappen die *een directiecomité* hebben geïnstalleerd, zullen nog verder werken volgens de toepasselijke bepalingen (artikelen 524*bis* en 524*ter* van het W.Venn.) tot de dag waarop de statuten zijn aangepast.

² Er zijn enkele uitzonderingen namelijk wanneer de statutenwijziging voortvloeit uit de toepassing van het toegestane kapitaal, de uitoefening van inschrijvingsrechten of de conversie van converteerbare obligaties.

De beperking van de bestuurdersaansprakelijkheid tot bepaalde maximumgrenzen, opgenomen in de artikelen 2:56 tot en met 2:58 (waarover meer in deel 2 van deze nieuwsbrieven gewijd aan het WVV), zullen van toepassing worden op schadeveroorzakende feiten die plaats vinden hetzij vanaf 1 januari 2020 hetzij eerder voor de vennootschappen die van de OPT-IN gebruik maken en dan vanaf de datum van de publicatie van de desbetreffende statutenwijziging.

3.3 Bestaande vennootschappen waarvan de rechtsvorm wordt opgeheven

Bestaande vennootschappen waarvan de rechtsvorm wordt opgeheven (zie 2.1), hierin ook begrepen de “oneigenlijke” CVBA, blijven aan de oude wetgeving onderworpen tot 1 januari 2024. Ze hebben tot die datum tijd om zich om te zetten. Dergelijke omzetting vereist een statutenwijziging. Indien ze tegen dan NIET zijn omgezet, volgt een omvorming *van rechtswege*.

De *dwingende bepalingen* van het WVV die gelden voor de rechtsvorm waarnaar ze in voorkomend geval van rechtswege zullen omzetten, zullen echter al vanaf 1 januari 2020 op hen van toepassing zijn:

- voor de CVA = NV met enige bestuurder
- voor de oneigenlijke CVBA = BV
- voor de CVOA = VOF
- voor de LV zonder stille vennoten = VOF
- voor de LV met stille vennoten = CommV
- voor de ESV = VOF

De dwingende regels zijn van toepassing met uitzondering van de bepalingen die de vennootschappen en verenigingen in staat stellen volgens hun wettelijk regime te functioneren. Voorbeelden hiervan zijn de regels inzake bestuur bij de CVA waarbij de oude regeling van toepassing blijft (mits naleving evenwel van de belangenconflictenregeling zoals opgenomen in 7:97 en 7:102 WVV). Of de CVBA waarbij de bepalingen van de besloten vennootschap betreffende het vermogen van de vennootschap en de uittreding en uitsluiting ten laste van het vennootschapsvermogen (boek 5, titels 5 en 6 WVV) niet van toepassing zijn.

Is er een tegenstrijdigheid tussen de oude regels en de dwingende regels van het WVV, dan zullen deze laatste primeren.

Bij een omzetting van rechtswege dient de vennootschap binnen de 6 maanden (dus uiterlijk 30 juni 2024) een algemene vergadering samen te roepen met als agendapunt de aanpassing van de statuten aan de nieuwe rechtsvorm. De sanctie indien dit niet tijdig gebeurt, is ook weer de bestuurdersaansprakelijkheid.

4. BESLUIT

De bestuurders van bestaande vennootschappen doen er goed aan na te gaan welke wijzigingen het WVV voor hen zal meebrengen:

- de startdatum voor de nieuwe wetgeving is 1 mei 2019;
- check of de vennootschapsvorm (eventueel onder de nieuwe naam) behouden blijft;
- indien de vennootschapsvorm behouden blijft:
 - o de nieuwe geschillenregeling wordt onmiddellijk van toepassing vanaf 1 mei 2019 voor de niet-genoteerde BVBA en NV;
 - o vanaf 1 januari 2020 worden de dwingende bepalingen van toepassing van het WVV en de aanvullende bepalingen voor zover de statuten hiermee niet in strijd zijn;
 - o ga na of een OPT-IN interessant is om een aantal nieuwe mogelijkheden die het WVV biedt al in te bouwen en zo ja, pas dan de statuten aan;
 - o bij eventuele statutenwijziging na 1 januari 2020 zullen ze zich moeten aanpassen aan het WVV (tenzij de drie uitzonderingen – zie voetnoot 2 hoger)
 - o uiterlijk 1 januari 2024 dienen de statuten te zijn aangepast.
- indien de vennootschapsvorm verdwijnt (of, voor de bestaande CVBA, indien ze niet beantwoordt aan de definitie van een “eigenlijke” coöperatieve vennootschap):
 - o vanaf 1 januari 2020 worden de dwingende bepalingen van toepassing van het WVV en de aanvullende bepalingen voor zover de statuten hiermee niet in strijd zijn van de rechtsvorm waarnaar ze wordt omgezet als ze niet zelf actie neemt voor die datum (met uitzondering van boek 7 titel 4 hoofdstuk 1 over het bestuur voor de CVA, maar artikelen 7:97 en 7:102 inzake de belangenconflicten zijn daarentegen wél van toepassing; en boek 2 titel 7 inzake de geschillenregeling en boek 5 titels 5 en 6 voor de “oneigenlijke” CVBA over resp. het vermogen en de uittreding en uitsluiting lastens het vennootschapsvermogen);
 - o als ze niet is omgezet op 1 januari 2024 zal ze van rechtswege omgezet worden op die datum; ze heeft dan zes maanden (dus uiterlijk tot 30 juni 2024) de tijd om een algemene vergadering samen te roepen om haar statuten aan te passen.

Voor de vennootschappen waar aandeelhoudersovereenkomsten zijn afgesloten, is het eveneens nuttig na te gaan enerzijds welke de impact is van de nieuwe dwingende regels van het WVV op de overeenkomst en anderzijds, welke de nieuwe mogelijkheden zijn die door het WVV worden geboden om te zien of deze van nut kunnen zijn voor de vennootschap.

In volgende nieuwsbrieven zullen we dieper ingaan op de algemene bepalingen en vervolgens op twee specifieke vennootschappen (en allicht in de toekomst meest gebruikte structuren), namelijk de Besloten Vennootschap (BV), die als de nieuwe standaard voor vennootschappen naar voor wordt geschoven door de wetgever, en de “nieuwe” naamloze vennootschap (NV), die als geëigende rechtsvorm voor grote vennootschappen wordt voorbestemd.

John Neven
Neven & Partners BVBA
E-mail john.neven@neven-partners.be
Website: www.neven-partners.be

Laatste update : 13 april 2019